

Alla türkiçe bilenokmy?

Category: Edebi makalalar, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 23 января, 2025

Alla türkiçe bilenokmy? ALLAH TÜRKÇE BILMEZMI ?!

2017 yılında TSK'nin yemek duasında geçen "Tanrı" sözcüğünün "Allah" sözcüğü ile değiştirilmesinin gündeme geldiği günlerde, A.Yağmur Tunalı'nın konuyu sosyal medya hesabına taşımaya üzerine, yazmış olduğum "Allah Türkçe bilmez mi" başlıklı makalemizi, ulaştığım yeni bilgilerin ışığında ve lüzumu üzerine tekrar yayınlamayı uygun gördüm. Beğeni ve ilgi ile okunacağını umarım.

0 günlerde A. Yağmur Tunalı'nın facebook sayfasından öğrendiğim kadarıyla; bir televizyonda kanalında birkaç akli evvel toplanmış, Mehmetçiğin yemek duasında geçen "Tanrı" sözcüğünün, "Allah" sözcüğünün kapsadığı anlamı kapsamadığını, bu yüzden de "Allah" sözcüğü ile değiştirilmesi gerektiğini söylediklerini okuyunca, şöyle demiştim makalemin girişinde:

"Bazıları salaklık, cehalet ve Arap uşaklığında sınır tanımıyor artık. Oysa A. Yağmur Tunalı'nın da dediği gibi, Arapça Allah kelimesi, İslam'dan önce de Arap dilinde olan bir kelimedir. Hem Allah kelimesi, hem de Allah inancı, İslam gelmezden önce de vardı Mekke'deki insanlar arasında.

Öyle ya; eğer Allah kelimesi ve Allah inancı, İslamiyet'ten önce de Arap dilinde ve Araplar arasında olmasaydı, hiç Hz. Peygamber'in müşrik veya Hanif olarak ölen babasının adı Abdullah (Allah'ın kulu) olur muydu? Peki Müşrik iken Müslüman olan Abdullah b. Mesut, Abdullah b. Cahş, Abdullah b. Ömer, Abdullah b. Abbas'ı nereye koyacağız? Aramice Eloah (Elah) kelimesi ile Arapça Allah kelimesinin aynı kökten gelmediğini kim iddia edebilir? Bu kadar Türk ve Türkçe düşmanlığına da pes doğrusu. Sizin bu salaklıklarınız, cehaletiniz ve Arap uşaklığınız bize çok pahalıya mal oluyor bilesiniz efendiler..."[1]

■ İnşâellah mı İnşallah mı?

6 Mart günü internet ortamında yayın yapan haber sitelerinde Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş'ın bir twit mesajını gördüm. Şöyle diyordu Ali Bey atmış olduğu twitte: "Dün yaptırdığım Kovid-19 testim pozitif çıktı. Çok şükür genel durumum iyi. Dinleniyorum. Hafif atlatmak nasib olur İnşâallah; dualarınızı bekliyorum. Bu vesileyle geçmiş olsun dileklerini ileten herkese teşekkür eder, tüm hastalara Allah'tan acil şifalar dilerim." [2]

Ancak, Ali Bey'in twitter hesabına baktığımda, mesajdaki "İnşâallah" kelimesi kaldırılmış yerine "İnşallah" eklenmiş. Belli ki; "İnşâallah" diye yazdığı mesajı haberlerde görünce bu yazımdan rahatsız olmuş ve bu kelimeyi "İnşallah" ile değiştirmiş! Ancak cümle içinde "inşallah" yerine "İnşallah" diye yazarak yanlışta ısrar etmiş Sayın Başkan! Oysa "İnşallah" kelimesi özel isim değildir, içinde "Allah" kelimesinin geçiyor olması, o kelimeyi özel isim yapmaz.

Öte yandan "Allah" kelimesinin baş harfini küçük yazmakla günah işlemiş olunmaz ama yobaz bunu hakaret olarak yorumlayabilir. Bu sebeple, "Allah" kelimesi yazılırken özel dikkat edildiği bilinen bir gerçektir bu ülkede. Oysa Arapçada büyük harf, küçük harf ayrımı olmadığı için, aynı kelime hep aynı şekilde yazılır, dolayısıyla sırf bu yüzden hır gür çıkmaz Arap alfabesini kullanan ülkelerde!

M.Ü.Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mesut Şen bakın ne diyor bu konuda:

"Hem dil bilimsel hem de dinsel açıdan Allah kelimesine özel ad diyemeyiz. Dil bilimsel açıdan konuya bakarsak Allah ismi özel ad tanımına uymamaktadır. Çünkü dil bilimine göre varlıkları tek tek karşılayan kelimelere özel ad denilmektedir. Örneğin bir kişinin özel adı Ahmet olsun. Bu kişinin adından başka, toplumda başka Ahmetler de vardır. Birisi Ahmet dediği zaman, hangi Ahmet sorusunu sorarız. Bunun gibi Yunan tanrısı Zeus da bir özel addır, çünkü çok tanrılı dinlerde başka tanrılar da vardır. Bu tanrıyı diğerlerinden

ayırmak için ona Zeus adı verilmiştir. İslâmiyet ise tek tanrılı bir dindir. Tanrı kendisine özel ad da koymamıştır. Dinsel açıdan konuya bakarsak Kur'an'da Allah'ın özel ad olduğuna dair bir kanıt bulamayız. Kaldı ki Allah Tanrının özel adı olsa bile bu Araplara mahsus özel ad olmak durumundadır. Zira daha önce gönderdiği dinlerde Tanrı bu özel adını kullanmamıştır. Ayrıca İslâmiyet gelmeden önce Allah kelimesi zaten Arapçada Tanrı anlamında kullanılmakta idi. Şu hâlde Diyanet'in Allah kelimesi Tanrının özel adıdır iddiası havada kalmış bir iddia olmak durumundadır. Diyanet'in -Allah, bu adla, veya 'esmâ-i hüsnâ' adı verilen 99 isminden biriyle anılmalıdır.- iddiası da problemlidir. Çünkü Diyanet Allah'a ve onun 99 güzel adına ses bilimsel (veya sözsel, yani lafzî) açıdan bakmaktadır, anlam bilimsel açıdan bakmamaktadır..."[3]

Yani anladığımız kadarıyla Mesut Hoca demek istiyor ki; "Allah kelimesinin, Esmâ-i Hüsnâ olarak bilinen diğer 98 isimden hiçbir farkı yoktur, bu isimler, Türkçe metinlerde Arapça olarak yazılırken baş harflerinin büyük harfle yazılmasını gerektirecek özel isimler değildir. nasıl Türkçe karşılıkları küçük harflerle yazılıyorsa, Arapça olarak da küçük harflerle yazılabilir." Hocanın ifadelerini en azından biz böyle anladık.

Esasen "Esmâ-i Hüsnâ", yani "Allah'ın 99 güzel ismi" olarak bilinen kelimelere bakılırsa, bunların büyük ölçüde isim değil, sıfat olduğu görülecektir. Bunun en canlı örneği, Kur'an'da birkaç istisna dışında hemen her surenin başında bulunan "Bismillahirrahmanirrahim" ibaresidir ki; "Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla" demektir. Rahman; merhamet eden ve bağışlayan, Rahim; acıyan, esirgeyen demektir. Oysa Esmâ-i Hüsnâ denilen kavramın içinde bu sıfatlar ayrı isimler olarak zikredilmektedir. Tıpkı bunlar gibi; âdil/adaletli, âhir/sonuncu; âlim/bilge; azîm/azâmetli, büyüklük sahibi; azîz/onurlu... vs.

Bu durum ortada iken, Türkçe karşılıklarını küçük harflerle, Arapçalarını büyük harflerle yazmak ve "Allah'ın adı, Esmâ-i Hüsnâ olarak bilinenler dışında başka bir kelime ile

yazılamaz” diyerek “TANRI” kavramına karşı çıkmak ve “Tanrı kavramı, Allah kavramını tam olarak karşılamaz” demek bilimsel temele oturmadığı gibi, ancak Arap ve Arapça hayranlığı, Türk ve Türkçe düşmanlığı ile açıklanabilir.

İslam gelmeden önce de var olan ve hatta, ilahi mesajı mükemmel ve eksiksiz bir şekilde insanlara ulaştıracak seviyede gelişmiş edebi bir dil haline getirilmiş olan Arapçayı kutsal dil, hâşâ “Allah’ın lisanı” kabul etmek anlamına gelir ki; bu aynı zamanda 1.7 milyar Müslüman’ı Arapça öğrenmeye zorlamak ve onlara zulmetmek demektir. Ana dilde ibadete karşı çıkmak, Allah’ın “Biz sizi (dilleri, tenleri ve kültürleri ayrı) kavim ve kabilelere ayırdık”[4] ve “..Her birinize bir şeriat ve bir yol yöntem verdik. Allah dileseydi sizi tek bir ümmet yapardı.”[5] şeklindeki ayetlerine karşı çıkmak, onları inkâr etmektir.

■ Allah Türkçe Bilmez mi?

A.Yağmur Tunalı, bahsetmiş olduğumuz sosyal medya paylaşımında, Yunus’tan ve Süleyman Çelebi’den içinde “Tanrı” sözcüğü geçen bazı mısraları örnek vererek, Tanrı sözcüğünün bu topraklarda yüzyıllardır “Allah” yerine kullanıldığını söylüyor haklı olarak. Sadece Yunus Emre ve Süleyman Çelebi mi? Daha birçokları da kullanmış şiirlerine Tanrı sözcüğünü. Askerin yemek duasındaki Tanrı kelimesine kafayı takanlar iyi bilsinler ki; 11. ve 12. yüzyıllarda yaşamış Hocaların hocası Pîr-i Türkistan Ahmet Yesevi, “Divan-ı Hikmet” isimli eserinde genelde Allah yerine Tanrı (Tengri) kelimesini kullanmaktadır. Dr. Hayati Bice tarafından yayına hazırlanan ve Türkiye Diyanet Vakfı tarafından yayınlanan “Divan-ı Hikmet” isimli eserde Hoca Ahmet Yesevi’nin 14 ayrı hikmette, yani kıtada, “Tengri” kelimesini kullandığı gözlenmektedir.

37 nolu hikmetinde şöyle der Hoca Ahmet Yesevi:

*“Tengri teala sözün, Resûlullah sünnetin,
İnanmağan ümmetin, ümmet demes Muhammed”*

65 numaralı hikmetinde ise Rab ve Tengri sözcüklerini birlikte kullanarak şöyle der:

*“Her subh-dem boynum kısıb ‘RABBİ’ desem
RABBİM meni murâdımını berer mukin?
Kanlar tüküb közlerimdin zâr ingresem
TENGRİM meni hâl-i dilim sorar mukin?”*

Bakınız bu din bezirgânlarının çok sevdiklerini söyledikleri 13. yüzyıl şairi Yunus Emre ne diyor bir şiirinde:

*“ÇALAP nurdan yaratmış canını Muhammedin
Aleme rahmet saçmış adını Muhammedin
...
TANRI arslanı Ali sağında Muhammedin
Hasan ile Hüseyin solunda Muhammedin
...”*

Yukarıdaki şiirinde Allah yerine Türkçe “ÇALAP” ve “TANRI” kelimelerini kullanan Yunus Emre, bir başka dörtlüğünde ise Allah yerine Farsça HÜDA kelimesini kullanır ve şöyle der:

*“HUDÂ bize verdi sevda,
Sevmek oldu, artık gıda,
Ele geçmez bu dünyada,
Gülme gözüm bundan sonra!”*

Yine bir başka şiirinde şöyle der bizim ve bizden Yunus:

*“Hak ÇALAP’ım, Hak ÇALAP’ım,
Senden gayrı yok ÇALAP’ım,
Günahları affedersin,
Ey rahmeti çok ÇALAP’ım.”*

Bir başka 13. yüzyıl şairi Hz. Mevlana da “ALLAH” yerine “TANRI” kelimesini kullananlardandır. Diyor ki Mesnevî’de:

*“Tanrı’dan edebi gözetmek için başarı dileyelim: Edepsiz,
Tanrı’nın lütfundan mahrum kalmıştır.”[6]*

-“Aşığın hastalığı, hastalıklardan apayrıdır; aşk, Tanrı sırlarının usturlabıdır.”[7]

Yine 13. yüzyılda yaşamış büyük mutasavvıflardan birisi olan Hacı Bektaş-ı Veli de “ALLAH” kavramı yerine başka birçok isimle birlikte “TANRI” kavramını da kullananlardandır.

Bir çalışmada, Hacı Bektaş-ı Veli’nin, ünlü eseri Makalat’ta; Allah’ın dört binden fazla ismi olduğundan bahsettiği ve Allah yerine kaim olmak üzere; Çalab, Bayık Çalab, Büyük Tanrı, Tanrı, Ol Padişahı Kadim, Hak Teala, Süphan ve Sultan kelimelerini kullandığı belirtilmektedir.[8]

1769-1849 yıllarında yaşamış ve Ma’raşîzâde Kuddusi Baba namıyla da bilinen Kadiri Şeyhi ve Mutasavvıf Şair Kuddusi Ahmet Efendi; bir şiirinde Allah yerine Padişah ismini kullanır ve şöyle der:

“Ey rahmeti bol Padişah,
Ben işledim hadsiz günah,
Gece gündüz çekerim ah!
Boynu bükük geldim sana.”

Büyük Türkçü Ziya Gökalp ise “TANRI” ve “İLÂH” kelimelerini bir arada kullanarak şöyle diyor bir dörtlüğünde:

“TANRIMIZ tek bir İLAH,
Yok bize başka penah,
İkiye tapmak günah,
La ilahe illallah.”

Tanrı Kavramı’nın Kökeni ve Serüveni

Dincilerin ve Arabizm hayranlarının, “Tanrı” kavramına karşı takındıkları olumsuz tavrın ve Tanrı alerjisinin sebebi, sanırım Harf İnkılabı’yla Arap alfabesinin terk edilip Latin alfabesine geçilmesine, hassaten ezanın Türkçe okutulmasına ve bir ara İstanbul’da birkaç camide deneme amaçlı da olsa Kur’an tercümeleriyle namaz kılınmasına duydukları tepkiye dayanmaktadır. Yani harf inkılabının bütün yükü, güzelim “Tanrı” kavramının üzerine yüklenmiş, “Tanrı” kelimesi, adeta

inkılapların günah keçisi haline getirilmiştir. Bu konuda, sanırım son yıllarda radikal İslami akımların güçlenmesinin de büyük rolü bulunmaktadır.

Prof. Dr. Mesut Şen bu konuda diyor ki: “Cumhuriyet’in ilk yıllarında ezanın Türkçe okutulması, hattâ bu hususta zora başvurulması Tanrı’ya olumsuz bakışın ilk adımı olmuş olabilir. Ancak 1940’larda gazete ve dergilerde yayımlanan bazı yazılarını topladığı kitabına İslâmci yazar Necip Fazıl bile, şeyhi kabul ettiği Abdülhakim Arvasi’ye atfen, ‘Tanrı Kulundan Dinlediklerim’ adını verebilmişti. Ahmet Hamdi Akseki, Ömer Nasuhi Bilmen gibi önde gelen din adamlarının da eserlerinde Tanrı kelimesini rahatça kullandıklarını görüyoruz. Demek ki Tanrı bu yıllarda da gözden bu derece düşmemiştir. Ben Tanrı kelimesinin dindar kesimlerin gözünde nefret edilir derecede düşmesinin sebeplerini 1970’li yıllardan sonraki gelişmelerde aramak gerektiğini düşünüyorum.”[9]

Tanrı kelimesi, Türkçe bir kelimedir. Aslı Tengri’dir. Tengri kelimesi ilk kez ne zaman kullanılmıştır bilinmez ama Türklerin ve Türkçenin ilk yazılı belgesi kabul edilen ve Orhun Anıtları olarak bilinen anıtlardan, M.S. 735 yılında dikildiği kabul edilen Bilge Kağan anıtında “Tengri” ve “Türk Tengrisi” olarak zikredilmektedir.[10] Arapçadaki “İlah” karşılığıdır. İlah kelimesinin ise antik Kenan tanrısı El’den türediği düşünülmektedir.[11]

İşin çok daha ilginç yanı Araplar da “Tengri” kelimesinin “Allah” yerine kaim olduğunu ifade etmektedirler. Milâdi 922 yılında bir elçilik heyetiyle çıkmış olduğu seyahatte Oğuzların yaşadığı ülkelere de yolu düşen Arap Seyyahı İbn Fadlan, Türkiye Türklerinin ataları olan Oğuzlar hakkında şu bilgileri vermektedir: “Allah’a inandıkları için değil de, sırf yurtlarından geçen Müslümanlara yaranmak için aralarında ‘Lâ ilâha illâ Allâh’ diyenleri gördüm. İçlerinden biri zulme uğrar veya sevmediği bir şey görürse başını semaya kaldırıp ‘Bir Tanrı!’ der. Bu Türkçe ‘Bir Allah’ demektir. Zira Türkçede ‘bir’ vâhid ve ‘Tengri’ ise Allah demektir.”[12]

İbn Fazlan'ın Oğuzlar için kullandığı "İçlerinden biri zulme uğrar veya sevmediği bir şey görürse başını semaya kaldırıp 'Bir Tanrı!' der." şeklindeki ifadeleri, bize şu hakikati göstermektedir aslında: Türklerin, Müslüman olmadan önceki dinleri olan Gök Tengri dini de, tek tanrılı bir din idi. Yani tevhit dini. Üstelik bu din semâvî/ilahî bir din idi. Türkler, dinlerinin gökten, yani semadan geldiğine inanıyorlardı. İbn Fazlan'ın "başını semaya kaldırıp 'bir tanrı' der" şeklinde tasvir ettiği davranış, Tanrı'ya duâ etmekten ve meselenin çözümünü O'na havale etmekten, O'ndan yardım istemekten başka ne olabilir. Bugün Müslümanlar (ve ehli kitap olan Yahudi ve Hıristiyanlar da) ellerini semaya açıp dua etmiyorlar mı? Sanki Tanrı'nın mekânı göklerdeymiş gibi!

Oysa ilahi dinlerin özünde, "Tanrı'nın zamandan ve mekândan münezzehe olduğu" kabulü vardır. Dolayısıyla, gerek bir tür tevhit dini olan Gök Tanrı dinine inanan eski Türkler, gerekse Semâvi dinler denilen Yahudilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlıkta, dua ederken ellerin veya başların semaya kaldırılması, Allah'ın/Tanrı'nın mekanının göklerde olmasından dolayı değil, olsa olsa dua ve ibadetlerde kolaylık ve pratiklik olması bakımındandır. Elbette Allah gibi yüce bir varlığın, dünyada olan biteni görecektir ve her şeye hakim olacak biçimde yükseklerde olması mantığı ile hareket edenler de vardır ki; Hz. Musa'nın Tanrı ile Tur dağında görüşürülmesi, Hz. Muhammed'in ise Miraç denilen olayla göklere çıkarılması, olsa olsa böyle bir düşüncenin ürünü olabilir.

İbn Fazlan'ın "sırf yurtlarından geçen Müslümanlara yaranmak için aralarında 'Lâ ilâha illâ Allâh' diyenleri gördüm." şeklindeki ifadesi, Türklerin genel karakterini değil, olsa olsa ferdi bir davranışı yansıtmaktadır. Zira İbn Fazlan doğmazdan yaklaşık 10sene önce ölen bir başka Arap Müellifi olan El Cahiz Türkler hakkında şöyle diyor:

"Türk daima sözünde durur ve hile bilmez. Türk Hakanı hileyi sadece savaşta da olsa yapmak zorunda kaldığını üzümlerle belirtir ve iki yüzlü olanları dâima en kötü sayar... Arap ordularını Türkler kadar titreten başka bir millet yoktur.

Türkler daimâ soylarıyla iftihar ederler, vatanlarına ve dillerine çok bağlıdırlar. Düşmanları esir alınca onlara iyilik ve ikram eder âlicenâplık gösterirler[13]. Türkler, yaltaklanma, yaldızlı sözler, münafıklık, kovuculuk, yapmacık, yerme, riya, dostlarına karşı kibir, arkadaşlarına karşı fenalık, bid'at nedir bilmezler. Çeşitli fikirler onları bozmamıştır. Hile-i şer'iyeye bilmezler, başkalarının malını helal saymazlar. Onların tek ayıbı ve başkalarını kendilerinden soğutan husus, vatanlarına karşı çok iştihak duymaları ve zaferin sevincini birbiri peşinden vukuunu, ganimetin tadını ve çokluğunu sahralardaki oyunlarını, çayırdaki gezintilerini hatırladıkları ve uzun zaman boş durmakla kahramanlıklarının boşa gitmesinden enerjilerinin tükenmesini istemedikleri için dolaşmayı çok severler. Zira bir şeyin ustası olan bir insan ondan mahrum kalmaya tahammül edemez"[14].

Tekrar Tanrı kelimesinin seyrü seferine dönecek olursak; Prof. Dr. Mesut Şen, istifade ettiğimiz 28 Şubat 2021 tarihli facebook paylaşımında; "Türkçede Tanrı kelimesinin Allah anlamında kullanıldığını ispatlamak için Kâşgarlı'nın DLT'sini, Yunus Emre'nin şiirlerini, Süleyman Çelebi'nin Mevlid'ini delil olarak göstermeğe gerek yok bence...Osmanlı şeyhülislâmları acaba konuya nasıl yaklaşmışlar, o zamanlar Tanrı kelimesi ile neyi anlamışlar sorularına yanıt aramak yeter de artar diye düşünüyorum" dedikten sonra devamla; örnekleriyle "Ebusuud Mehmet Efendi'nin, vermiş olduğu kimi Fetvalarda 'Tanrı' kelimesini 'Allah' karşılığında kullandığını, Şeyhülislâm Mehmed Es'ad Efendi'nin Lehcetü'l-lugat adlı eserinde 'Tanrı Te'âlâ' maddesinin de bulunduğunu ve Es'ad Efendi'nin bu maddede tam dört sayfa Tanrı'nın zâtî ve subûtî sıfatlarını anlattığını ve 'Tanrı' kelimesinin tamamen 'Allah' karşılığında kullanıldığını ve 'esmaü'l-hüsnâ' denilen Allahın güzel isimlerini de bu kapsamda (Tanrının güzel isimleri olarak) sıraladığını, bu isimlerden her birinin Arapçalarının yanında Farsçalarını da verdiğini" dile getirmektedir.

Mesut Şen, çok daha ilginç bir bilgi daha veriyor ve Osmanlı'nın son şeyhülislâmlarından (Vatana İhanet suçundan sürgün cezası alan 150 kişilik listenin başında olan) Mustafa Sabri'nin Türklükten istifa ettiği uzun şiirinde Tanrı kelimesini Allah karşılığında kullandığını söylüyor. Mesut Sen'in yazısında geçen Mustafa Sabri'nin şiirinin ilgili bölümü şöyle:

“Şuna en çok hayıflanır yanarım:
Ne felâkettir ey büyük Tanrım,
Ki, demek mümkün olur: Bana ne?
'Bakınız Türk'ün rezaletine'
Denilirken içinde ben de varım!
İnsanda fikr-i milliyet,
Ne kadar cahilâne bir illet.”[15]

...

Ey fitneciler, ey tefrikacılar, ey bölücüler, ey münafıklar, ey kendini bilmez din bezirgânları, yeter artık! Çekin o pis ellerinizi dinimizin ve dilimizin üzerinden! Siz, Hoca Ahmet Yesevi'den, Mevlâna'dan, Yunus'tan, Hacı Bektaş-ı Veli'den, Ahmet Kuddusi Baba'dan, Şühülislâmlar Ebussuud Efendi'den ve Esat Efendi'den daha mı Müslümansınız?

Ne o, sizin Allah'ınız, bizim Tanrı'mızın dilinden anlamaz mı; sizin Allah'ınız Türkçe bilmiyor mu yoksa? Peki Farça Hüda'yı, Süryanice ve Akadça Rabb'ı, İbranice Yehova'yı, Aramice Eloah'ı(Elah), İngilizce God'u, Fransızca Dieu'yu ve Almanca Gott'u da bilmez mi sizin Allah'ınız? O zaman sizin Allah'ınız pek acizmiş yâ hu! Oysa bizim inandığımız Allah'ın, yani Tanrı'nın ilmi her şeyi kuşatmıştır. O, âlimdir, hâkimdir, bâsirdir, sâmîdir.

Bir türlü vazgeçmediniz Allah ile aldatmaktan değil mi? Yüce Tanrı sizi bildiği gibi yapsın, Ulu Allah layığıınızı versin emi! Hiç değilse “Tanrımıza hamdolsun, milletimiz var olsun” şeklinde, son derece sade ve samimi şekilde yapılan yemek duamıza bari karışmayın bre.

Ömer SAĞLAM,
09 Mart 2021.

■ Dipnotlar:

[1]

<https://www.turkishnews.com/tr/content/2017/11/17/allah-turkce-bilmez-mi/>

[2]

<https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/diyanet-isleri-baskani-er-bas-kovid-19-testinin-pozitif-ciktigini-acikladi/2166910>. Mesajdaki yanlış yazılım, birçok sitenin yanı sıra devletin resmi haber ajansında da aynı şekilde yer aldığı için, ister istemez bu yanlışın twiti atanlarca yapıldığını düşünüyoruz.

[3] <https://www.facebook.com/mmesutsen/posts/10159143286161952>

[4] Kur'an-ı Kerim, Hucurât Sûresi, 49/13

[5] Kur'an-ı Kerim, Mâide Sûresi, 5 /48

[6] Mesnevi, c,1, s,78.

[7] Mesnevî, c. I, s. 110. 6. ve 7. dipnotlar

<https://guraytopac.wordpress.com/2011/09/30/mevlana-celaleddin-rumi-mesnevi-tercume/> internet adresinden alınmıştır.

[8] Bkz. Aşk-ı Muhabbet Ezgili Yürek imzasıyla sosyal medyada bulunan "Bektaşî Aleviliğinde Tanrı Kavramı" başlıklı yazı.

[9] <https://www.facebook.com/mmesutsen/posts/10159143286161952>

[10] <http://www.orhunyazitlari.com/bilge-kagan.html>

[11] <https://tr.wikipedia.org/wiki/Tanrı>. Bu konuda daha geniş bilgi için bkz.

<https://web.archive.org/web/20161030202325/https://ismailhakki-altuntas.com/2016/10/19/israil-israelin-tanrиси-el-ile-allah-isminin-tarihi-derinliklerine-etimolojik-bir-seyahat/>

[12] İbn Fadlan, Seyahatname, hzl., Ramazan Şeşen, Bedir Yayınları, İstanbul, 1975, s. 30 ve devamı.

[13] Prof. Dr. Erol Güngör, Tarihte Türkler, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1989, s. 66.

[14] Mehmet Doğan, Kur'an Gölgesinde ve Tarih Önünde Türk, Türk Kültür Yayını, İstanbul, 1978, s. 15.

[15]

<https://www.facebook.com/mmesutsen/posts/10159143286161952>.
Mesut Şen'in yazısının ilgili bölümleri özetlenerek aktarılmıő
olup, parantezler tarafımca konulmuőtur.ö.s. Edebi makalalar